

Preplaščena lista: Celotno leto 35 din., pol leta  
18 din., četrtri leta 9 din. Izven Jugoslavije:  
celotno leto 65 din. Inverzni ali oznani se  
spremenijo po dogovoru; pri večkratnem  
spremenjanju plačevana popust. Upraviščena  
plačila naročnika, inverzni in reklamacija.

Telefon internan šte. 113

# STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO LJUDSTVO

Poština plačana v gotovini.

«Straža» izhaja v ponedeljek, sredo in petek.  
Uredništvo in upraviščeno je v Mariboru,  
Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se  
more govoriti vsak dan samo od 11. do  
12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo.  
Nezaprite reklamacije so poštnine prosti.  
Telefon internan šte. 113.

94. šte.

Maribor, dne 16. avgusta 1920.

Letnik XIV.

## Krvavo obzorje?

Ob tej splošni suši in ob jasnem brezoblacnem nebu, slabi žetvi, pomanjkanju hrane, vedno slabši valuti, neznosni draginji in ob splošni demoralizaciji upravnih krogov — se zbirajo in kopičijo črni oblaki bojne vihre.

Proračun in stomilijondolarsko posojilo je pod streho. To pa je tudi edini adut, ki ga ima v rokah vlada po zaslugi zaslepljenih ali prodanih vladnih poslancev.

S krvavimi žulji težko prislužen denar izmozganega ljudstva se suši v nenasiťnem davčnem žrebu, da iz njega srka poslednji sok ljudskega življenja kapitalistični malik «profitmaherjev». Plačano protiljudsko časopisje otvarja prvi oženj in podžiga zverinske instinkte za novo prelitvanje dragocene človeške krvi. Gordijev vozec med po nadvladi hlepečimi krogi in odporom ljudstva naj preseka Aleksandrov meč!

Belgrajsko časopisje, zlasti Pašičeva «Tribuna» in «Balkan» hujskajo na vojno z Bolgari. Zakaj? Zato, ker v Macedoniji vre, Crnagora je v ognju, Hrvatska je nezlomljiva, Bosna je na razpotju, za Slovenijo pa je vlada naročila 2000 žilavk bajze za — policijo (izgov, fašiste).

To so perspektive za bližnjo bodočnost.

V Ljubljani se vršijo pod sokolsko firmo vojaške vežbe, da se ljudstvo navduši za puške in topove.

Znano je vsemu svetu, da je Bolgarija razorožena, brez vojske in brez orožja, katero so pobrali zavezniki.

Bolgarija je za svoje grehe, ki pa se ničemur ne razlikujejo od grehov kogarkoli, težko kaznovana.

Proti njej obrnjena ost pa je predvsem naperjena proti tzv. «notranjim sovražnikom države». Splošna mobilizacija naj opraviči v prvih dneh odpravo vseh ustavno zajamčenih državljanskih pravic. Temu naj sledi odstavitev vseh «nepouzdanih» (nezanesljivih) uradnikov (Slovencev in Hrvatov). Vojaško poveljstvo prevzame vse civilnopolitične agende v svoje roke. Nato pridejo vojne kontribucije.

Pred Cataldožjo stoji 20.000 oboroženih Grkov. Zaradi Carigrada? Kaj se! Velesile tega ne bodo dopustile. Odkupile se bodo na račun — Bolgarije. Proklamacija avtonomije v Smirni pod grškim princem Nikolom je predhodni znak, da je grško-turška vojna v Mali Aziji končana sicer s porazom Grčije, toda s kompenczijo v Evropi. Bolgarija, ker ne more plačati strahovite vojne odškodnine, ne bo dobila izhoda na Egejsko morje, katero zapira Grčija. Rumunija je proti interesom južnih Slovanov. Lahko se zgodi, da se pripravljena grška vojska porabi za pritisk na Bolgarijo pod pretvezo plačila neplačljive odškodnine. Srbija bo varovala svoje interese v Solunu in Banatu ter prepustila zato Bolgarijo v plen Grkom in Rumunom.

S tem je za večne čase izbrisana za Srbijo nevarnost, da bi se kdaj mogla uresničiti jugoslovanska ideja.

In Slovenci? In Hrvati?

Ti postanejo potem macedonska raja pod policijskim režimom Pašičeve Velike Srbije.

Take vtise nam vzbuja kronski svet v Ljubljani ob priliki vojaških vežb pod hlapčevsko sokolsko firmo

## Napadi na delavstvo.

V nekdanji avstrijski državni upravi so bili mojstri za delitev in cepitev državljanov v vrste in klase, v kategorije in podkategorije, danes v Jugoslaviji so se pa za to delo znašili pravi umetniki. Državna uprava, ki svojih uslužbencev ne smatra za organ države, temveč samo za nekako strankarsko orodje, je državne uslužbence tudi temu primerno razdelila, samo da je najnižje pustila kot nekako celoto globoko pod eksistenčnim minimumom. Pri delavstvu je šla vlada mnogo dalje in to najnižjo «kласo» državljanov je v rekordno in višku svoje umetnosti razdelila in razcepila na vse mogoče načine.

Poglejmo si to razdvajanje, ki ima namen preprečiti enotnost in slogo delavstva ter ubiti njegovo odporno silo! Najboljši in najjasnejši primer nam nudi postopanje vlade z železničarji, ki so po dolgem prosjačanju dobili nekako povišanje draginjskih doklad. Vlada je najprej razdelila službena mesta v pet krajevnih draginjskih razredov. Mesta v Sloveniji — seveda, kjer se po ugotovitvi beograjskih politikov cedi med in mleko, pripadajo v tretji krajevni draginjski razred in tako dobi uslužbenec v Beogradu dnevno 4 dinarje več kot uslužbenec v Mariboru, klub temu, da oba enako trpita in sta oba pripadnika ene in iste države. Vlada je to razdelitev tako napravila, kot da bi trgovci uslužbence pri nakupu tudi povpraševali, v katerem draginjskem razredu in v kateri kategoriji se ta in oni nahaja in pa kot bi bil dinar v Sloveniji dolarju podoben.

Delavci so se delili doslej na delavce-profesijoniste ter na ostale delavce in vsi profesijonisti so dobivali doslej po 16 dinarjev dnevno draginjskih doklad, vsi ostali pa po 13.60 din. To je premalo! — Delavci, ki od maja leta 1920 niso dobili niti beliča v povišanje svojih plač, so dočakali z novim 50odstotnim povišanjem železniških tarifov od 1. julija tudi določitev svojih draginjskih doklad in posebno razdelitev, ki je remek-delo današnje reakcionarne vlade. Delavci-profesijonisti z nad 20 leti službe so dobili 9 din., ali 56 procentov, z več kot 10 in do 20 let 6 din., ali 33 procentov, z več kot 3 in do 10 let 4 din., ali 25 procentov in do 3 leta službe 2 din., ali 12 odstotkov poviška. Za temi pridejo pol kvalificirani, to je nova kategorija; delavci te kategorije pa so dobili po službenih letih (kakor kvalificirani) — 1.40, 3.40, 5.40 in 8.40 din. poviška. Potem so navadni delavci v delavnici in kurilnici, ki dobe po službenih letih 1.40, 3.400, 4.40 in 5.40 din. V zadnjo kategorijo pa

spadajo vsi delavci v skladiščih na postajah in progovnih delavci, ki se jih smatra v možganih bistrih beogradskih glav za «lahke sezonske» delavce. Teh delavcev se ni delilo po službenih letih, četudi služijo po 10, 20, 30, da celo po 40 let nepretrgano, marveč se je dalo vsem tem delavcem po 1.40 din. ali okroglo 11 procentov poviška! In v zadnji kategoriji so v resnici sezonski delavci, ki dobe še nekaj manj. Delavci na malih postajah, ki so imeli dosedaj 10.88 din., dobe sedaj 13 din. dnevno.

To je torej tisto sijajno povišanje, da dobi navaden delavec dnevno reci in piši: 1 dinar in 40 para poviška! Drugi imajo seveda več poviška, vsi skupaj in vsak posamezni pa toliko, da je ostal v isti bedi in stiski kot doslej, da ob celem pestro razdeljenem «povišku» ne more ne živeti, ne umreti. Vladnovci so nalašč poviško tako razdelili, da se pokažejo očitno in rogajoče vsakovrstne razlike v dnevni beraški, sramotno nizki plači za težko in nevarno delo in da bi si proletarjat v breznu bedi in obupa ob teh razlikah nakopal še zavist in razdor. Delavci v kurilnici, delavci v skladišču, delavci v delavnici in delavci na progi, ki so dosedaj imeli vsi enako draginjsko doklado, so sedaj razdeljeni tako, da dobi eden 8.40 din., drugi pa 1.40 din. poviška. In vlada si misli: Pregarjajte in slajšajte si lakoto z — zavistjo!

Pa še nekaj je našla vlada med delavstvom! — Vse zavisti vredne «hišne posestnike» in takoj je izdala odlok, ki tudi te srečne zemljane pritisne in dobro odloči in opredeli od drugih. Delavci, ki so si poprej leta in leta pritrigovali od ust ter garali noč in dan, da si zgradijo lastne hišice za svoje družine, seveda niso mislili, da si s tem pletejo vrh, ki jim bo nekdo v lastni domovini zadržal vrat. Nič več in nič manj nego gospodarsko usmrčenje pomenja za take delavce zakon, ki določa, da se posestniku, ki plača 5 din. direktnega davyka, bodisi hišnega, bodisi zemljiškega, črta rodbinska doklada. Po tej določbi izgubi družina, ki šteje osem članov, 4800 do 4960 K ter ostane železničarju le še 2655 K plače. S tem naj preživi mesec dni sebe in osem glav družine. A on ima hišo! Dobro, pogledimo, koliko ta nese. Letni dohodek iz take hišice znaša letno točno 360 K. Stroški za hišo pa znašajo: Davki 160 K, zavarovalnina proti ognju 30 K, dimnikar 176 K, obresti od posojila 300 kron, skupaj tedaj 666 K, tako da stane posestnika njegovo revno stanovanje gotovih 366 K, vrhu tega pa mora nositi še stroške za popravila, ki gredo sedaj za vsako malenkost v stotine in tisoče. Potemtakem takemu štedljivcu ne preostane drugega, nego da sedaj proda hišo in se z družino znova klati po svetu, kajti z 2655 K mesečno ne more živeti.

To je samo en list iz socialno-političnega venca demokratsko-radikalnega režima, dan na dan se pletejo novi in sto in stotisoči v državi, ki nosijo za njo najtežja bremena, se vprašujejo: Ali res ni moči v državi, ki bi ta brezvestni režim vrgla?

## Politični položaj.

O kronskem svetu te dni v Ljubljani izdajajo pokličani in nepokličani vladni krogi posebno zmedena in čudna poročila. Iz najzvirnejšega vira so trdili najprej, da bo ta svet razpravljal o posebno važnih vladnih zadevah, med drugim tudi o zadevi princa Jurja, sedaj pa zopet pravijo, da ostane vse na strani in da hoče kralj samo nekaj informacij od ministrov pred potovanjem v inozemstvo in pa da se mora na hitro rešiti neke formalnosti, kakor prisega novega policajministra itd. — Vlada je med temi svoj komunikate o princ Jurjevi zadevi že ovrgla, češ, da je bilo samo neko govorjenje in nekaj osnutek. Princ je dal na prvotno razglašeno, pozneje ovzrueno vladno izjavo svoje poročilo dopisniku beograjske «Epohe», kjer zanika vladne trditve in zelo čudno je, da princ pri svojih izjavah vedno ostane, dočim vlada svoje spretnosti ter jih tudi ovzruje in umika. — Javnosti bo morda čelega kronskega sveta ostala jasna samo razkošna ministrska pojedina pri pokrajinskem namestniku, katero si bodo še posebno dobro zapomnili sestradani državni uradniki in drugi uslužbeni ob času, ko jim vlada po svojih novih ministrih toliko zatrjuje, da bodo «enakopravni bogati in siromašni» — eni ob bogato obloženi mizi, drugi ob nezabeljenem fižolu in raztrgani obleki!

Kralj je podpisal včeraj v Ljubljani ukaz o imenovanju dr. Otokarja Rybara za našega poslanika v Bruselju. Dr. Rybar sedaj za enkrat ne bo odšel na svoje mesto, ampak bo ostal v zunanjem ministrstvu v Beogradu kot referent za izvrševanje mednarodnih pogodb.

Proračun samo na papirju. Komaj je sprejet prvi redni proračun naše države, se že oglašajo vojni minister po izvanrednem kreditu v znesku 100 milijonov dinarjev, češ, da s sredstvi, predvidenimi in dovoljenimi v rednem proračunu, ne more vojaška intendenca za vojaške nakupitve dovolj hrane vsled silnega zvišanja žitnih cen! — Sedaj se vidi, kako smo imeli mi prav, ko smo naglašali, da je ves proračun samo navidezen in da zaradi neprestanega padca valute ni mogoče, da bi proračunske številke držale. Vojnemu ministrstvu bodo sledili tudi drugi, najprej posamezni v posebno čizrednih slučajih, potem pa vsi naenkrat brez posebnih ovinkov, češ, če je dobil eden, naj

dobi še drugi in vsi, ker je za vse in povsod «predvideno» premajhno, nove potrebe pa vedno večje. Danes se ministri še kregajo, če eden jetičnim bolnikom namenjen denar izda za pravoslavno kapelico, jutri se bodo pa že pobotali v pričakovanju novih ureditev, in bodo vsakemu dajali proste roke.

Razkol med demokrati. Kljub dementijem demokratskega časopisja se v belgrajskih listih vzdržujejo vesti o razkolu med demokratskimi poslanci. Posamezne skupine poslancev nameravajo izstopiti večinoma radi tega, ker se je demokratska stranka povsem diskreditirala. Najbolj zanimiva od teh je tako imenovana «ortodoksna demokratska» skupina, ki jo vodi vseučilišni profesor in poslanec dr. Pavao Čubrovič. Napram uredniku Epohe je izjavil, da se v resnici pripravilja s svojimi tovariši, da prično izdajati samostojno svoje glasilo, ki bi zastopalo prava demokratska načela in bi objektivno kritiziralo vse javno politično življenje. Zanimiva je dalje njegova izjava, da je plemenski spor med Srbi, Hrvati in Slovenci in strah pred nadvlado Srbov edino posledica tega, ker je demokratska stranka zatajila svoja načela in ne vodi prave demokratične politike. Evo, kaj se je že vse izcimilo iz enotne in edinstvene demokratske stranke. Tu je hrvatski demokratski poslanec Rojc, ki išče stike s Trumbičem, tu je zadnji hrvatski ban Tomljenović, ki zbira bojne sile proti Pribičeviću, v Srbiji so demokratski disidenti okrog lista «Videlo», druga skupina okrog «Nedeljnega glasnika», pripravljajo se nova skupina okrog lista «Borba», več demokratskih poslancev iz južne Srbije in Črne gore je pred odhodom na počitnice obsodilo delo demokratske stranke ter objublilo novo politično skupino in orientacijo in v samem demokratskem klubu, kadar koli se sestane, so vedno večja nasprotja med Davidovičem in Pribičevićem.

V zadevi princa Jurija je izdala vlada poseben komunikate, v katerem povdarja, da je imec princ Jurij doslej 12 tisoč frankov na mesec. Poleg tega mu je kralj iz svojega dodatka. Ko se je zvišala civilna lista, je kralj izjavil, da bo dajal poleg apanaže princu Juriju še letnih 600 tisoč din., če bo bival v domovini, če bo pa v inozemstvu, pa 365.000 frankov. Princ Jurij pa s tem ni bil zadovoljen. Vlada ugotavlja, da se princ Jurij v inozemstvu ni zadržal, kot se spodobi kraljevemu princu in da bo za to ukrenila potrebne mere. To vladno obvestilo je izdal Presbriro na razne liste in če se bo nato princ s kakim novim pismom oglasil, se bo zopet vlada s Presbrirojem vred zavila v molk in listi bodo o stvari razpravljali po svoje. Vladni komunikate in presbrirojeva poročila so nekaj posebnega ter se večkrat postavijo v čudno luč.

Za Pašičevega namestnika so proglasili vladni listi najprej vojnega ministra generala Vašiča, sedaj pa isti listi zopet pravijo, da Vašič ni mogel prevzeti te naloge, ker ni parlamentarec in da Pašiča zato zastopa prometni minister Stanič. Obenem se poroča, da je šel tudi vojni minister na odhodi v Vrnjačko Banjo. — Sploh so razne ministrske seje in sestanki velike posebnosti beograjskega parlamentarizma. Ali eden sam iz kake «banje» meša in prede vse štrene, ali se pa od časa do časa znajdejo po trije ministri pri kaki seji in še tedaj se prav ne ve, kateri so to bili.

## Bolgarija in Bolgari.

Bolgarska javnost.

«L'Echo de Bulgarie»:Vsled odločnega nastopa velesil je nevarnost novih komplikacij zaenkrat odstranjena. Grški pohod na Carigrad je zadela na nepremostljive ovire, ker se je bilo bati vojnih zapletljajev. Ze sam atenski poskus je spravil na površje dvojje vprašanje: Tracijo in izhod Bolgarije na Egejsko morje. — Grška nevarnost Carigradu je odprla oči velesilam, ki so začele uvaževati bolgarske razloge o gospodarskem in etnografskem položaju in Traciji, katere problem je s tem zadobil mednarodno značaj. Prisotnost Grčije v tej pokrajini pomenja stalno nevarnost za mir. Da se to prepreči, sta samo dve alternativni: Tracija naj dobi avtonomijo pod pokroviteljstvom katere od velesil ali Zveze narodov, ali pa se naj razdeli med Bolgarijo, Turčijo in Grčijo. Pravična rešitev tega problema v zvezi s pravicami in interesi Bolgarije je eden glavnih pogojev za trajen mir na Balkanu.

«Slovo»: Radič je izjavil dopisniku «New-York Tribune», da se Srbija nahaja v vojnem stanju ne samo s hrvatskim narodom, temveč tudi z večino ljudstva v kraljevini SHS in da bi vstop Bolgarije v jugoslovansko federacijo pomenjal konec krutoslim nad ljudstvom v Macedoniji, Crnigori, Bosni, Hercegovini in v Hrvatski. Mi (Bolgari) ne moremo razumeti politične krize, ki potresa Jugoslavijo, dasi niti pri nas nima mo ravno cvetoče države. Srbski živelj, ki predstavlja v Jugoslaviji edino moč disciplinirano, energično in vedno pripravljeno za boj, vsiljuje se miroljubnim Hrvatim in Slovencem klub njihovi znatno višji izbrazbi. Macedonci, Albanci in Črnogorci so edini, ki se Srbom postavljajo po robu in ne popuščajo v ničemur. Proti prebivalstvu teh pokrajin se zato postopa z vso strogostjo. Klub temu pa je še daleč čas, ki naj dovede do enotne Jugoslavije, kakršno želi Beograd. Izhod iz tega položaja vidijo mnogi v tem, da se v kakršnikoli obliki pridobi Bolgarijo v skupne meje. Tako bi Bolgarija postala važen element ravnotežja. Nekateri poslanci so povzdignili svoj glas v beograjskem parlamentu — proti vladni struji, ki seje mrzno proti Bolgarom. Na nesrečo teh poslancev ni veliko. Velika večina je se vedno v pijanstvu zmage in sprejema vsa obrekovanja proti Bolgarom za gotova dejstva; to ji služi tudi za demagoško in volilno propagando. Teško je prepričati srbs-

kega kmeta, da jih ne bo obogatila bolgarska odškodnina in da se s to odškodnino ne bodo zmanjšala davčna bremena niti za en vinar. Za današnjo in morda tudi jutranjo službeno Srbijo predstavlja Bolgarija nevarnost za srbsko hegemonijo (nadvlado) v Jugoslaviji. Zato toliko sovraštva in nezaupanja v vladnih krogih napram Bolgariji.

**Isti list:** Način, kakor se je razvijalo vprašanje četašev pod vplivom beograjskih želja, je ustvaril vsega obžalovanja vredno napetost med obema državama. Da se najde možnost sporazuma, je treba pred vsem odstraniti vse ono, kar izziva sovraštvo in nezaupanje ter najti prave vzroke, ki jih je treba odpraviti. Če se pa hoče iz težkega položaja ene države kovati kapital drugi državi, bo to imelo za posledico še večji prepad izmed enih in drugih.

**Isti list:** Proslavitev obletnice macedonske vstaje je zbralo razkrojene sinove nesrečne Macedonije, da so dvignili zastavo sloge in miru med balkanskimi narodi. Njihove zahteve so skromne; ne zahtevajo drugo, kakor obnovitev svojih ognjišč in možnost posluževati se svojih najosnovnejših državljanjskih pravic.

«Dnevnik»: Dvajset tisoč manifestantev je dalo izraza svoji enotni volji in soglasnim čustvom visokega pojmovanja dolžnosti napram domovini. Bila je manifestacija načela za samoodločbo v boju izkrvinelega naroda pod geslom: Macedonija — Macedoncem!

«Mir»: Proslava vstaje Macedonije je ponovno povdarila zahtevo za varstvo manjšin, za ponovno odprtje cerkva, mošej, šol, za povratak izbeglih in za avtonomno vladno. Kdo bi imel pogum odrekati izbeglim pravico, da obnove svoja zapuščena ognjišča?

«Nezavisimost»: V imenu resnice in pravice je Macedoncem zagotovljena zmaga.

«Radikal»: Proslava macedonske vstaje je povdarek načela svobode. Izbegli Macedonci ne zahtevajo drugega, kakor obnovitev svojih ognjišč pod pokroviteljstvom Zveze narodov.

**Isti list:** Istočni problem je zadel ob velike ovire. Grki so poslabšali položaj v trenutku, ko so velesile pripravljale mirno rešitev tega vprašanja. Kljub obupnemu stanju, v katerem je atenska vlada, ni pričakovati konec vojne v Mali Aziji. Niti Grki, niti Turki se ne smatrajo za premagane. Dvomljivo je tudi to, da bi velesile, katerim manjka složen nastop, mogle rešiti to vprašanje.

#### Svetovna javnost.

«Dacia» (Rumunija): Namere grške vlade so obrnile pozornost Francije in Italije na nevarnost, kateri se izpostavlja Grčija v trenutku svoje akcije, ki predstavlja za velesile — casus belli (vojno). Anglija se ne bo smela oddaljiti od svojih zaveznic v prid Grčije. Diplomatski krogi v Carigradu smatrajo zbiranje grških čet v Traciji za pritisk na velesile, da rešijo vojno v Mali Aziji v prid šovinističnim grškim željam. Splošno mnenje je, da se bo vse končalo z — bluffom.

«Manchester Guardian» (Anglija): Dasi je Bolgarija grešila v preteklosti, vendar je treba imeti pred očmi tri stvari: daljši odlog plačila odškodnine, izhod na Egejsko morje in naklonitev večjega posojila.

«Idea Nazionale» (Italija): Grki slabo prikrivajo svoje prave namere. Upanje, da se bo grška roka vzdržala nad Carigradom, ni v ničemer opravičeno.

«Temp» (Francija): Treba uničiti ognjišče požara, ki se pojavlja v Traciji. Grško ozemlje ne sme obljavi v svoje meje Odrin, Galipoli in morsko obrežje, do katerega ima Bolgarija potrebo in pravico.

«La Sera del Corriere delle Puglie» (Italija): Bukar. mir je dal Srbom in Grkom nadvlado na Balkanu na škodo Bolgarov in Albancev. Pariška konferenca je to nadvlado okrepila in razširila. Tak mir, ki ne temelji na narodnostnem načelu in na samoodločbi narodov, nosi v sebi klič novih vojn. (Lahi naj tudi sebe primejo za nos; op. prev.). Po zaslugi ugodnih okoliščin in s pomočjo velesil je Srbija prišla k novemu življenju potom prisvajanja ozemelj, ki zaradi heterogenosti življenja predstavljajo breme, za kakršno Srbija ni dorasla. To je tudi vzrok, da se Srbija z občudovanja vredno vstrajnostjo trudi ne samo držati vajeti in bič v rokah nad temi življi, temveč jih poskuša celo raznaroditi. V ta namen se poslužuje tudi nasilja. Srbsko-bolgarsko razmerje je v skrajni napetosti z ozirom na vrenje v Macedoniji. Srbija obtožuje Bolgarijo, češ, da pošilja četaše v Macedonijo. Macedonci se že več kot 50 let poslužujejo revolucionarnih sredstev v dosegu svoje svobode. Isto se ponavlja tudi sedaj. Macedonija je spremenjena v krvavo razbojišče. Ona je nova Irska na Balkanu. Da to gibanje uduši, je srbska vlada vspostavila izredno stanje, vpričo česar sodna preganjanja celih vasi, nizajo se smrtne obsodbe itd. Kumanovska obsodba je zadela 183 macedonskih kmetov Bolgarov, skoplanski sodniki pa so obsodili 175 macedonskih kmetov, od katerih pet na smrt in 73 na dosmrtno ječo. Vsi ti obsojenici so Macedonci, ki nikdar niso zapustili svojih vasi in so državljani Jugoslavije. Položaj v Macedoniji je strašen. Prebivalstvu je prepovedano posluževati se svojega jezika, svojih šol in svojih cerkva. Nasilje rodi odpor in srbsko uradništvo beži iz Macedonije. Ker srbska vlada ni sposobna napraviti reda in mira, obtožuje bolgarsko vladno, na katero hoče zvaliti vso odgovornost. Srbija skuša na ta način doseči: 1. odvreniti pozornost svetovne javnosti od resničnih vzrokov žalostnega stanja v Macedoniji in 2. vzbuditi mržnjo in preziranje med srbskim ljudstvom proti Bolgarom. Kaj vse ni pisalo srbsko časopisje proti Bolgariji, za katero se je zahtevala blokada, pretrganje diplomatskih odnošajev, vojaški pohod itd.?! Vse vrenje v Macedoniji pa ima svoje vzroke le in edino v notranjosti Srbije. Bolgarska delegacija je pri Zvezi narodov zahtevala mednarodno komisijo, da

ugotovi te vzroke. Treba pa bo rešiti tudi vprašanje — manjšin.

«Dacia» (Rumunija): Za nas bi najbolje bilo, da se Carigrad internacionalizira in napravi konec vojne med dvema narodoma, ki — kakor mi (in Rumuni so naši «zavezniki»?!) op. prev.) — imajo svoje sovražnike v severnih in južnih Slovanih. Če se to uresniči, potem ne bodo imeli poguma Bolgari zahtevati Dedeagač in Srbi Solun.

#### Bolgarske vesti.

Obletnica macedonske vstaje. Proslava je imela v splošnem kulturnem značaju s predavanji, petjem in vpriporitvijo macedonskih motivov. Po zborovanju v gledališču so se vsule množice na ulice in v veličastnih manifestacijah napravile obhod po mestu. Med manifestanti so krožili plakati z napisi v bolgarskem, turškem, kucovlaškem in albanskem jeziku: Macedonija Macedoncem, Povratak izbeglih in vrnitev njihovega imetja, pomilostitev nedolžno obsojenim, mir in bratstvo med balkanskimi narodi, svoboda Macedoniji itd. Pred sobranjem so govorili tudi turški govorniki o važnosti obletnice vstaje in o enotni volji vseh Macedoncev brez razlike vere in jezika za pravice in svobodo.

## Po svetu.

**Predrznost laških fašistov.** Vodstvo fašistov, ki zboruje pod vodstvom Musolinija v Milanu, je sklenilo zahtevati od vlade razpust zbornice, kar da je edino sredstvo, da se obvaruje država s pravično novo razdelitvijo politične moči pred nevarnimi akcijami. Le z novimi volitvami bo dobila fašistovska stranka zastopstvo v parlamentu v razmerju svojih sil in bi mogoče nato prevzeli vladno.

**Pogajanja v Londonu glede moratorija za Nemčijo** so še vedno brezuspešna. Francozi ne odnehajo, Angleži pa nočejo dati Francozom prostih rok. Vsi znaki kažejo na to, da se bo konferenca razbila. Kaj potem? Če bodo skušali Francozi na lastno pest izvesti prisilne mere in korake proti Nemčiji, bo Anglija nasprotovala in lahko nas prav kmalu iznenadi odkriti ali tajni angleško-nemško-ruski sporazum.

**Iznanci iz Alzacije-Lorene.** Francozi izganjajo Nemce iz Alzacije-Lorene. Iznanih je okrog 500 tisoč ljudi in izgnanci smejo vzeti s seboj samo ročno prtljago in pa po 10.000 mark za cele družine, za posameznike, neoženjene pa samo po 5 tisoč mark, vse drugo, kar izgnanci posedujejo, se pa zapleni. To je pravi rop in nasilje, obenem pa tudi veliko otežčenje preskrbe za izgnance, ki z dovoljenimi svotami v Nemčiji lahko samo par dni živijo. Nemška vlada je vse ukrenila, da izgnance hitro sprejme in oskrbi.

**Renski socialisti proti Poincare-ju.** Zastopniki socialdemokratske stranke Rheinlanda so se obrnili s pismom na Lloyd Georgeja, da izrazijo proteste v imenu delavstva proti prisilnim meram francoske vlade, ki težijo za odcepljenjem renskih pokrajin.

**Seja druge internacionale** se je vršila v tajništvu socialdemokratske stranke v Prazi. Predsedoval je Henderson. Prve seje so se udeležili zastopniki Belgije, Danske, Švedske, Holandije, Anglije, Nemčije, Ukrajine in Češkoslovaške. O poteku razprav se bo izdal komuniké. Mednarodni tajnik Macdonald je odložil svojo funkcijo, kar je vzela odbor na znanje. Na predlog angleške delegacije je bil Shaw izvoljen za novega internacionalnega tajnika. Med drugimi je razpravljalo tudi o pogojih za združitve z dunajsko internacionalo dve in pol.

**Monarhistična obnovev v Rusiji.** Poročevalec beograjske vlade in vodja francoske agencije «Avale» v Beogradu Albert Mousset je napisal v «Journal des Debats» članek o perspektivah monarhistične obnovev v Rusiji. Ne toliko vsebina, pač pa vir njegovih izvajanj zasluži vso pozornost naše javnosti. Beograjska vlada namreč nima boljšega in nujnejšega dela, kakor skrbeti za — ruski carizem. Ta se pa brez Anglije in Nemčije nikdar ne bo obnovil. Mousset pravi, da so okoliščnosti za protirevolucijo v Rusiji ugodne in sicer brez preliivanja krvi. Lenin je stopil v ozadje, namestnika nima in boljševiška leva občuti praznoto. Veliki knez Nikolaj je izbrana oseba, da pripravi tla z obljubami kmetom, nato prevzame vladno, senat iz dobe carizma, temu sledi car in končno — druga izdaja predvojnje Rusije in ž njo — pravoslavna Velika Srbija???

## Beleške.

**Višek cinizma.** Novi policajminister Kosta Timotijevič, član demokratskega kluba, se je hotel izkazati moča, ki mnogo obeta. Dal je izjavo, ki se beleži po mnogih listih: eni jo prinašajo kot neoporečno vladno resnico in v permanentni veri v vse izjave vladnih mož, drugi pa kot višek cinizma, ki prevladuje v vladnih krogih. G. minister Timotijevič je bil nekdanji idealist, vsaj kazal se je tako, pozneje je pa popolnoma zaplaval v vode svojih policajdemokratskih tovarišev in danes izjavlja, da bo vse v najboljšem redu, ko bodo enkrat vsi občutili — blagoslove in dobrote vidovdanske ustave. O položaju na Hrvatskem misli, da je že mnogo boljji, nego je bil, da so Hrvti v vedni opoziciji proti vsaki vladi, kakor hitro bodo pa spoznali, da je v sedanjih vladni dobro, se bo ustavni blagoslov razlil po celi Hrvatski. Menda tako kot po Macedoniji, kjer so turški poslanci sicer zaslužili mnogo denarja za vladno glasovanje, turški živeli pa še vedno zatirajo ter mu ogrožajo življenje in imetje. Obljublja tudi enakopravnost (!!!) vseh plemen, bogatih in revnih, ter vseh strank, dočim v praksi vedno bolj pirujejo vladinerci na račun bednega in strašno obteženega delavnega ljudstva ter vladne stranke izrabljajo vse redne in izjemne zakone v svoje strankarske interese in profite.

«Times» o predsedniku Pašiču. Največji angleški dnevnik «Times», ob enem najuglednejši list v Evropi, je te dni objavil članek o političnem pomenu sestanka v Marijinih Laznih, v katerem piše med drugim tudi

tole o Pašiču in naši notranji upravi: «Nameni predsednika Pašiča so bolj balkanskega kot pa evropskega značaja, vendar obstaja nada, da ne bodo v Marijinih Laznih prišli do izraza tako, kot so prišli v usodnih poizkusih Pašičeve administracije, ki je v pokrajinah, ki so sedaj združene s Srbijo, uporabil metode, ki bi se mogle najbolje opisati kot macedonske.» Tako piše o naši državi najbolj upoštevani list evropskega javnega mnenja in pod utisi tega mnenja gledajo zapadno-evropski državniki na sestanek predsednikov male antante v Marijinih Laznih. Pašičeve politične metode tudi med samo malo antanto niso posebno čislane, češki diplomati so že večkrat z največjo naglico zavzeli svoje stališče proti raznim Pašičevim nameram in da tokrat Rumuni ne bodo navzoči, meče tudi precej čudno luč na razmere in na složnost v mali antanti.

**Dr. Žerjava obdeluje zopet beograjski «Radikal».** Dr. Žerjav, ki se toliko roti in grozi proti nekaterim listom v Sloveniji, je od srbske strani že marsikatero pikro in vročo mirno vtaknil v žep. Tokrat piše «Radikal»: «G. dr. Gregor Žerjav je pred nekaj tedni označil v glavnem organu demokratske stranke vse kot golo obrekovanje, kar smo pisali o njegovi aferi z Jadransko banko mi in ostali beograjski listi. Nato smo mi gospodina pozvali, naj nas toži za sledečo «kleveto»: da je bil on obsojen za «prljavo delo» na šest mesecev zopora in da je bil na nepravilen način pomilošen od one kazni, ko je g. dr. Albert Kramer slučajno zastopal ministra za pravosodje. G. dr. Žerjavu smo dali rok 10 dni, da nas toži ali pa nam odgovori. Ta rok je zdavnaj potekel — «a oni krasni detič demokratski nit pomori nit govori.» Zato ga mi tukaj javno prijemamo za uho in ga izpostavljamu celému svetu. Treba pa si je zapomniti tudi to, da je ta gospodin še vedno član kabineta v tej veseli državi.»

**Sumljiva pohvala.** Demokratska «Pravda» javlja, da se namerava g. poslanec Etbín Kristan vrniti v Ameriko za stalno (baje bo imenovan za našega konzula v Čikagi). To vest komentira «Pravda» na sledeči način: «Za naš parlamentarni položaj bi bila ostavka g. Kristana gola izguba, ker je bil g. Kristin lojalni opozicijski član in zelo koristen sodnik pri izvršitvi naj težjih poslov.» Tudi «Beogradski dnevnik» omenja Kristanovo karijero in pravi, da je imenovan za komisarja naših izseljencev v Ameriki. — Za Kristanom štev. 1 pride sedaj Kristan štev. 2 na svoj račun. K sreči številni socialistični voditelji ni veliko. Melhijor Čobal je za starost že itak preskrbljen kot predsednik vladne delavske zbornice. Kmalu pride na vrsto še dr. Korun kot svetnik pri kakem poslanstvu v inozemstvu, dosega pa je že itak vladni zastopnik Trboveljske premogopne družbe. In to so potem socialisti?! Tužna jim majka!

## Dnevne novice.

**Srebrna maša pri Sv. Križu pri Mariboru.** V torek, dne 8. avgusta je obhajal naš rojak, preč. g. Franc Gartner, sedaj župnik na Planini, pri nas svojo srebrno sv. mašo. Četudi je bilo na delavnih, se je vendar zbralo lepo število vernikov v cerkvi. Prečastiti gospod Gašpar Zrnko, župnik na Hajdini nam je v ginljivem govoru orisal delo dušnega pastirja, ki skoro nikdar ne doseže plačila na tem svetu, pač pa zlasti v sedanjih časih le preziranje in preganjanje. Cerkev so okrasile dekleta Mar. družbe, med sveto mašo pa se je zbral venec dobrih fantov in deklet z gorečimi svečami krog oltarja, kar je napravilo lep utis na pričujoče. Bog živi srebrnomašnika še mnoga leta!

**Kako se postopa z obsojenimi komunističnimi poslanci?** Minister pravde dr. Lazar Markovič je bil precej profesor beograjskega vseučilišča in da se vidi, kako je temu pravniku nejasen pojem «Custodia honesta» za politične delikvente, posnemamo iz «Beogradskega dnevnika»: Minister pravde je odredil, da večina komunističnih poslancev izdrži svojo kazno v kaznilnici v Mitrovici in znano je, da se s poslanci, ki so obsojeni za politična dela, postopa v tej kaznilnici kakor z navadnimi kriminalnimi tipi. Ta kaznilnica je postavljena in določena za najbolj zakrknjene zločince in po tem se ravna tudi njen režim. Za politične krivce je pa drugo merilo, imenovano «Custodia honesta» in to pomeni, da morajo imeti politični jetniki boljše prostore, da morajo imeti več svobode glede sprehodov, medsebojnih razgovorov, obiskov, čitanja knjig in časopisov. Tu pa smejo poslanci samo enkrat na teden pisati in to samo osebi, ki jo že vnaprej določijo in ki mora biti najbližji rojak. To pomeni, da če piše ženi, ne more pisati očetu, sestri, otrokom itd. Poslanec Miloš Trebinjac, profesor in rez. kapetan, ki je celo vojno izdržal dobro in pohvalno, ne more nikakor pisati svoji ženi na Francosko, ker med uradniki mitroviške kaznilnice ni človeka, ki bi znal francoski ter zamogel cenzurirati njegovo pošto. Ob nedeljah in praznikih se poslancev sploh ne pusti na sprehod. S tem je minister pravde zatajil predvojno Srbijo, pa tudi celému svetu je poznano primerno postopanje s političnimi krivci. Strašno je, ako sam minister pravde in še povrh profesor beograjske pravniške fakultete krši pravniške odredbe «Custodia honesta».

**Železniška progla Ljutomer—Središče.** Na sestanku interesentov železniške zveze Murska Sobota—Ljutomer Središče, ki se je vršil dne 13. t. m. v šoli pri Sv. Bolfenku na Kogu, se je sprejela tale resolucija: 1. Zbrani zborovalci pozdravljajo železniško zvezo Prekmurja z zaletjem, ker je res ogromnega gospodarskega pomena. 2. Radi tega bi se morali slišati vsi na tej proggi zainteresirani gospodarski krogi, ker bi se s tem aktiviteta železnice že vnaprej zagurala. 3. Zalibog pa se opaza, da hočejo gotovi krogi forsirati zidavo železnice tam, kjer ne bi služila največjim gospodarskim interesom.

ampak le poedincem. 4. Zato se danes zbrani zastopniki štajerskih in mejimurskih občin in raznih gospodarskih korporacij odločno proti nameravani zvezi Ljutomer z Ormožem in to tembolj, ker se jih niti ni vprašalo za njihovo mnenje in gospodarske potrebe. 5. Že predlansko leto je deputacija tukajšnjih interesentov šla v Ljubljano, da opozori vse merodajne kroge na gospodarsko važnost železniške zveze Prekmurje—Ljutomer—Središče. Povsod se jim je zagotovilo, da se bo študiral tudi njihov projekt, a čudno, da se je upoštevalo samo mnenje nekaterih poedincev, ki hočejo zvezo Ljutomer—Ormož. 6. Proti takemu postopanju mora današnji zbor interesentov za progno Ljutomer—Središče najodločneje protestirati, ker se čuti zapostavljenega in ima občutek, da se ga smatra za državljana druge vrste, akoravno se je povsod naglašalo sledeče: a) Zveza Ljutomer—Središče bi služila večjemu gospodarskemu okolišu nego progna Ljutomer—Ormož, ker gravitira večji del vinorodnih ljutomersko-ormoških gor in prvo imenovano progno, na katero gravitirajo tudi obljubenji in trgovski kraji, kakor Sv. Miklavž in pa Sv. Bolfenk na Kogu, ne glede na to, da bi imel tudi še mejimurski trg Strigova k tej progni samo 4 km., do čim ima sedaj do prve postaje nad 20 km. b) Strokovnjaki so tudi izjavili, da leži ravno v četverokotu Ljutomer, Strigova, Sv. Miklavž in Sv. Bolfenk centrum prometnih ležišč ter petrolejskih vrelcev (dr. Schupli, inženier-geolog tvrdke Oil-Kompagnie.). c) Po izjavi inženirjev bi zveza Ljutomer—Središče bila kot pot k centrali za 10 km krajša nego zveza Ljutomer—Ormož. Središki kolodvor ne bi kot izhodišče te proge delal nobenih terainskih težkoč in je zmožen največje razširjati, dočim se majhni ormoški kolodvor ne da razširiti in bi se zadelal pri količkaj živahnejšem prometu, kaj še le ob času kake mobilizacije ali celo vojne. d) Železniška progna Ljutomer—Središče bi tekla ves čas po široki dolini brez stranskih presekov in edina v poštev prihajajoča težkoča bi bilo razvodno sedlo Stara gora. e) V splošnem bi pa tvorila ta progna najlepšo zvezo med severom, čez Mursko Soboto—Središče, Varaždin—Zagreb in Reko, oziroma Varaždin, Ljubdreg, Virovitica in Osijek kod «dravska železnica.» f) Zato bi ta progna odgovarjala tudi vsem strateškim zahtevam. g) Glede stroškov se po izjavi inženirjev in strokovnjakov ne bi toliko razlikovala od proge Ljutomer—Ormož pač pa bi njena aktiviteta bila zagotovljena vsled večjega in trgovsko jakega gospodarskega okoliša. 7. Zato prosimo na današnjem sestanku zbrani interesenti enoglasno vlado in vse merodajne korporacije, da vzamejo v pretres na podlagi gori omenjenih razlogov tudi projekt zveze Ljutomer—Središče in da se šele na podlagi temeljitih študij vseh gospodarskih, strateških in finančnih razmer odločijo za eno ali drugo progno. — Izvolil se je tudi odbor, ki bo v javnosti zastopal te zahteve. V odboru so gg.: Lukačič, župan Središča, Andrejlič, biležnik iz Strigove kot podpredsednik, nadiučitelj Musek kot tajnik, župan Tomažič od Sv. Miklavža, veleposestnik Košar iz Koga, Knehtl iz Slanetincev, dr. Tavčar iz Središča in župan Bedjanec iz Obreža kot odborniki.

Življenje v djačkem bataljonu. (Studenti-vojaki to, kar so bili poprej enoletniki.) Zagrebški «Hrvat» prinša pismo iz Valjeva: Mislim opisati dijaški bataljon za rezervne oficirje pešadije v Valjevu, znano mi je pa, da tudi v drugih vrstah orožja ni mnogo boljše za dijakke. Nekaj časa so dobivali malo boljšo hrano, potem je to naenkrat prenehalo in danes je hrana še slabša kot drugod. Dogaja se, da dobivajo dijaki skozi cel mesec dan na dan kislo zelje, drugi mesec pa sladko. Interesantno je, kako ti mladi ljudje stanujejo. Rjuhe se v šestih mescih še niso menjale, v najhujši zimi in burji ostanejo okna razbita, često so se dijaki zjutraj prebudili s snegom na glavi in ni čuda, da jih je šlo toliko v bolnico. In kako je oblečena ta naša mlada inteligenca, ta nada in bodočnost države? Obleka stara, mastna, raztrgana, istotako obuvala. Enemu so čevlji — zokule — preveliki, drugemu premajhni. Mnogi nosijo po dvoje desnih ali dvoje levih čevljev, ali eden čevljev večji, — drugi manjši in če sreča takega človeka, ki ga poznaš iz civila, se moraš razjokati nad njim ali pa misliti, da je maškera. Dijaki, lahko si mislite, imajo tudi kulturne potrebe, pa so jim hoteli zadostiti, kalikor je sploh v Valjevu mogoče. Ko so šli v kavarno ali v kino, je vsak nekaj svojega oblekel in obul, da bi dostojno izgledal, gg. naredniki in kaplari so pa fante odganjali nazaj v kasarno. In če se je siromak še toliko opravičeval, da mora nositi svoje čevlje, ker ima vojaške prevelike, raztrgane, celo dvoje levih, vse zastonj, narednik ga je pogal, češ, kar ti država daje, to moraš nositi. — Kasarne so polne stenic, uši in druge nesnage, pritožbe in prošnje so pa brezuspešne in dobijo vedno lakoničen odgovor: «Desinfekcijski aparat je pokvarjen.»

Slovenjgrajska sekcija SDZ priredi v sredo dne 23. avg. izlet in zborovanje pri Sv. Ursuli (1696 m.). Zbirališče ob 8. uri pred cerkvijo v Slovenjgradu. Vabimo vse tovariše, da se izleta udeležijo, ravnotako so iskreno vabljeni vsi prijatelji našega dijaštva! Zveza z vlaki tako z Savinjsko, kakor tudi z Dravsko dolino je ugodna. — Bog živi! Načelnik.

Obupen položaj orožnikov. Neoznani orožnik ima v vsem skupaj na dan — 64 kron plače. Za ta denar še hrane ne dobi, kje je pa drugo. Da bi orožniške postaje vzdrževale svoje menaže, kakor nekaj, je že zdavno nehala, orožniki jedo po gostilnah obed in večerjo brez kruha za 50 kron, 14 kron jim pa dnevno ostane za zajutrek in vse drugo. Kam naj se dene človek s tako plačo ob svoji težki in odgovorni službi? — Prisiljen je, delati razne usluge, da se preživi vsaj za silo. Če dobi orožnik po dolgem času nekaj obleke, je vse, kar dobi v takem stanju, da ima velike stroške za popravila. V državni upravi prevladuje načelo: «Če imaš oblast, lahko mnogo zaslužiš» in v duhu tega načela se menda misli orožnike s tako sramotno nizko plačo pognati v službo verižnikov in tatov, da v zanemarjanju

svojih dolžnosti to dobijo, česar pri izpolnjevanju niso deležni. V Srbiji ima orožnik mnogo boljše. Dobivajo prvih precej večjo plačo in drugi jim je državna uprava podelila in uredila ob postajah vrtove in njive. S tem blagom si seveda koristijo srbski komandirji in žendarji, slovenskim orožnikom, ki so tja prideleni, ostane samo trda tlaka v teh «baščah», kakor smo že slišali v pismih iz Crnogore. — Ni čuda, da beži orožništvo v civilne službe in v penzijo. Penzijski zakon pa še vedno ni «reguliran» — urejen in uprava pusti orožnike, ki so že davno upokojeni, na postajah za lahko službo. Ti ljudje malo, ali pa nič ne delajo, vlečejo pa celo plačo. Uprava jih le ni mogla vreči brez vsega na cesto in ko jih je na postajah pustila brez posla in ob celi plači, je pa na nje pozabila in v brezprimerni zanikernosti še vedno ni prišlo do — «reguliranja» penzijskega zakona.

Kaj je z občinskimi volitvami v Bosni in Hercegovini? Sarajevska «Večernja Pošta» piše: «Po izglasanju ustave se je toliko razpravljalo o sreznih in oblastnih samoupravah in oni, ki so o tem gojili toliko lepih obljub, so pozabili celo na temelj vseh samouprav: na samoupravo občine. — Pa samo pri nas. Kot da je Bosna in Hercegovina zadnja pokrajina, kjer se prebivalstvu tako malo zaupa, da se ne smatra za oportuno, dati mu pravico, da sam odločuje o svojih neposrednih poslih. Mi nimamo ingerence niti na svoje občine. Celo v Make doniji so izvedene občinske volitve, samo pri nas in v Dalmaciji jih še ni. Za Dalmacijo so bili zapreka Italijani, kaj pa za nas? — Od merodajnih strani se je celo pozabilo najti izgovor za to anomalijo. Med tem se po naših občinah vodi strankarsko paševanje. One stranke, ki imajo najmanj pravice, si lastijo glavno besedo. Ali ni sramotno, da mora prebivalstvo Bosne, ki v patrijotizmu ni zaostalo za drugim, trpeti ljudi, ki so proti njegovi volji prišli na ta mesta? Imamo še občine z zastopstvom, izbranim v nekdanji Avstriji. Isti ljudje, ki so z avstrijsko protekcijo zasedli mesta, se še danes drže, ker so se današnjemu režimu pokazali prav tako poslušni in pokorni, kakor avstrijskemu.»

Veliko delavsko zborovanje se je vršilo v nedeljo na Terazijah v Beogradu povodom obletnice zakona o zaščiti države. Zborovanje je sklical medzvezni sindikalni odbor. Govorniki — sami delavci — so iznašali reakcionarne nake, ki so rodile zakon o zaščiti države ter slikali nekulturno preganjanje delavstva in delavskih strokovnih organizacij, delavstvu je v neznosni druginji odvzeta moč strokovne borbe za zboljšanje položaja, delavstvo pa kljub temu stopa v štrajke in vsa politična reakcija, ki je hotela uničiti in prvi vrsti delavsko gibanje, je od dneva do dneva tudi pri drugih slojih v državi na vedno slabšem glasu. — Sprejeta je bila resolucija, ki protestira proti izjemnim zakonom ter zahteva njih odpravo, obenem pa amnestijo za vse politične krivce. Zborovanje se je vršilo v največjem redu.

Požari v državnih gozdovih. Zopet so došla poročila o velikih požarih v državnih gozdovih in sicer v Bosni okrog Višegrada in Malinovika, v Crnigori okrog Nikšića in tudi blizu Bitolja. Požar zavzema velike obsege v tej vročini in vetru, prebivalstvo s pomočjo vojaštva sicer gasi, pa so vendarle uničeni veliki gozdni prostori po več kot 400 hektarjev. Vzroki požarov so neznan.

Drzen napad in tatvina v vlak. Te dni se je zgodil na proggi Zagreb—Vinkovce redek slučaj drzne tatvine v vlak. V vagonu II. razreda so se razgovarjale gospe in gospodične med seboj. Po žensko zgovorni navadi je rekla ena, da nosi seboj v nederjih cel svoj prihranek v znesku 80 tisoč kron. Mlad človek v najlepših letih pa je skrbno opazoval in motril svoje brljavne sopotnice. Čez nekaj časa se je približal oni, ki je nosila seboj 80 tisoč kron in jo prosil, če sme radi vročino odpreti okno. Gospa, nič hudega slutit, se je dvignila s sedeža in pri tem na pol vstala. To priliko je uporabil mlad mož, ji segel z roko po denar, ga jej zmaknil in vrgel skozi okno. Vlak je že vozil proti postaji in zlikovec je takoj skočil iz vozečega vlaka, pobral denar in izginil brez vsake poškodbe. Očividci drznega zločina in še bolj drznega skoka iz vlaka pripovedujejo, da je bilo vse mojstrsko uprizorjeno.

Izjava. Prihajajo mi na ušesa različne govorice, češ, da mi je žal, da sem se spustil tako daleč s Klodič-Hrovat-Kavčičevo skupno progno, da sem napravil s tem veliko pogreško, da Musilova progna daleko prekaša našo progno. Prozorna taktika nasprotnikov skupne proge Kočevje in Črnomelj—Vrbovsko! Proti takim neumnim govoricam izjavljam enkrat za vselej: kdor kaj takega o meni pripoveduje, se podlo laže. To je prvo. Kot drugo pa dodam na kratko, da bi smatral za žalostno Musilovo progno (Kočevje—Brod—Moravice) za pravo nesrečo za Slovenijo kakor tudi za železniško upravo, ker bi bila z njo storjena nepopravljiva napaka. Splošni interes Slovenije zahteva izvedbo skupne proge Kočevje in Črnomelj—Vrbovsko. Razen tega je želiti, da se priklopijo na katerisibodi način kraji med Kočevjem (Čabar, Prezid itd.) in državno mejo k reški proggi (na postajo Delnice ali drugo postajo zapadno od nje ali še bolj naravnost na Bakar). Nasprotniki se ravnaajo po izreku: Z moralu se ne gradi nobena železnica. — Jaz pa pravim k našemu slučaju: Zmaga Klodič-Hrovat-Kavčičeve skupne proge je zmaga poštenja, pravice in resnice! V Zagrebu, 10. avgusta 1922. — Inž. M. Klodič m. p., pod-ravnatelj žel. direkcije Zagreb. — Priobčujemo radevolje gornjo izjavo odličnega našega strokovnjaka in izražamo nado, da se bo končno posrečilo združiti vsa merodajna strokovnjaška mnenja v Sloveniji, ki edino naj odloči o perečem vprašanju železniške zveze Slovenije z morjem.

Vrednosa denarja. Ameriški dolar stane 328—336 naših kron, Francoski frank stane 2730—2740 naših kron. Za 100 avstrijskih kron je plačati 0,72, za 100 češkoslovaških kron 8,80—8,90, za 100 nemških mark 42—45, za 100 laških lir 1550 do 1552 jugoslovanskih kron. V Curihu znaša vrednost naše krone 1,57 in pol centima (1 centim je 1 vinar.) Od zadnjega poročila je vrednost naše krone padla za 2 in pol točki.

## Iz Maribora.

Mariborski katoliški shod bo v nedeljo po vsebini in obsegu velepomembna manifestacija katoliške misli in njenih večnostnih načel. Vse naše organizacije se že

pridno pripravljajo na shod v Maribor. Orli, Orlice, dijaštvo, Marijine družbe, Kmetska zveza, Županska zveza, mladeniške in dekleške zveze, tretjeredniki in druge cerkvene in strokovne organizacije bodo nastopile v velikem sprevodu z godbo in zastavami na čelu, da s polno udeležbo pokažejo na zborovalnem prostoru svojo odločno voljo za zmago krščanske zavesti v javnem in zasebnem življenju pri vzgoji doma in v šoli. Mariborski shod bo tudi zares mobilizacija katoliškega ljudstva v mariborskem področju!

Neznani lopovi so v soboto ob 11. uri zvečer z noži napadli nekega Antona Knuplež, pomožnega delavca pri Mohorku ter Konrada Breznik, pomožnega delavca južne žel. Prvi je bil ranjen na plečih in zaboden v hrbet, drugi je pa dobil zabodljaj v roko.

Narednik Rakuša je dne 15. t. m. blizu Kamnice tako nesrečno padel s kolesa, da se je na glavi hudno poškodoval. Prepeljal ga je rešilni oddelek v vojaško bolnico.

Tehnični odsek Gradbene akcije Maribor. Te dni v Mariboru zborujejo stavniki, arhitekti, inženjerji itd. so rešili za celo gradbeno akcijo važna principiella vprašanja (n. pr. glede oblike cele gradbene akcije), pri tem so se konstituirali sami v tehnični odsek gradbene akcije, ki je sprejel predlog, da akcija takoj prične z delom in sicer potem «Mar-Stan sistema» (pre- in prizidava obstoječih stanovanj). Pisarna se odpre 17. t. m. v spodnjih prostorih mestnega magistrata. V odbor so bili izvoljeni inženjerji: Dolenc, Acceto, Kiffmann, Hangerer.

Na zborovanju tobačnih trafikantov za Maribor in okolico dne 13. t. m. je bilo sklenjeno, da se ustanovi «Udruženje je bil tudi izvoljen odbor, kojega načelnik je Franjo Nerat, V svrhu tesne organizacije je potrebno, da vsak trafikant pristopi k temu «Udruženju». Kake morebitne pritožbe ali prošnje se naj pošiljajo na tajništvo v Mariboru, Kralja Petra trg št. 2.

Kolesarska dirka za prvenstvo Maribora se vrši dne 20. avgusta na proggi Muta—Maribor (50 km). Gilj ob 15. uri na koroškem predmestju pri kamnu 1 km. Sportna veselica v Gambrovini dvorani. Začetek ob 17. uri z zanimivim sporedom.

## Orlovski vestnik.

### ORLOVSKO SLAVJE V BRNU.

Ze proti večeru dne 10. t. m. je prispel jugoslovanski vlak, ves v zelenju in zastavah, na brnski kolodvor. Mnogoštevilno občinstvo, med njimi železniški minister dr. Šramek, zastopniki mesta Brna, raznih društev in organizacij z orlovsko četo na čelu so navdušeno pozdravili Jugoslovane. Godba je intonirala «Lepo našo domovino» in «Naprej.» Klici «Bog živi» in «Zdar Buh» so se neprestano ponavljali. Minister dr. Šramek je pozdravil Jugoslovane v imenu republike in vlade. V svojem govoru je poudaril zgodovinsko važnost jugoslovanskega Orla na čeških tleh, ki naj utrdi zvestobo, katero sta si obljubila češki in jugoslovanski Orli v Mariboru. Naj živijo slovenski in hrvaški bratje! Gromoviti živijo-klici so sledili prisrčnemu pozdravu. Na pozdrav staroste češke dr. Krekove župe škofu dr. Jegliču in Jugoslovanski orlovski zvezi je odgovoril predsednik JOZ br. dr. Megler v smislu načela: Omnia restaurare in Christo (obnoviti vse v Kristusu). Nato se je razvil sprevod in ogromne množice so navdušeno pozdravljale jugoslovansko orlovstvo, z oken pa se je vsipalo cvetje med burnimi klici: Ziveli Jugoslovani!

Gosti iz inozemstva: Francozi 400, Belgijci 750, Angleži, Švicarji in Amerkanci, ki so prišli v več posebnih vlakih, so se ustavili v Pragi in priredili slavnostno akademijo na vltavskem otokoužofnu. Tu so nastopili tudi ameriški katoliški Sokoli s prostimi vajami, Francozi in Švicarji so telovadili na orodju, dočim so belgijske telovadkinje v svojih pestrih krojih vzbudile splošno pozornost s svojimi strogo higijeničnimi vajami. — Obcinstvo je goste prisrčno pozdravljalo.

Na kolodvoru v Brnu jih je pozdravil dr. Šramek v francoskem, angleškem, flamskem in češkem jeziku. Francozi so imeli seboj tudi svojo godbo. Sprevod po mestu je bil veličasten.

Izid tekem sicer še ni znan, vendar pa je splošno mnenje, da so Slovenci zopet odnesli prvo mesto, zlasti so se pokazale ljubljanske in gorenjske telovadne vrste. Bog živi!

Bratom Orlom in sestricam Orlicam! Pomnite, da je dne 20. avgusta katoliški shod v Mariboru! Kot vitezi in disciplinirani branitelji krščanskih načel ste v prvi vrsti poklicani stopiti na čelo bojevnikov v boju za svobodo zlato in križ častni! Dolžnost vseh odsekov in vsakega brata in sestre v mariborskem okrožju je, da se udeležijo članstvo polnoštevilno in obvezno v krojih, z znaki in zastavami spreveda in zborovanja v Mariboru! Stroga disciplina, požrtvovalnost in plemeniti cilji zahtevajo, da se brezpogojno odzovete pozivu! To pa tembolj, ker bodo tudi sosednja Orlovska okrožja storila svojo dolžnost s častnim zastopstvom na katoliškem shodu. Za polovično vožnjo na železnici je preiskrbljivo in izkaznice so razposlane. Brez izgovorov vsak na svoje mesto. Bog živi! — Dr. Josip Jeraj l. r., predsednik mariborskega okrožja. Fran Radeček l. r., predsednik mariborskega odseka.

Ljubljanska Orlovska podzveza bo letos po Brnu priredila tri velike tabore v Sloveniji. Prvi bo v Celju dne 27. avgusta za vsa štajerska in Prekmurje. Vsa orlovska odseka na njemu določeni tabor do zadnjega svojega moza! Niti eden kroj ne sme ostati doma! — Drugi tabor bo dne 3. septembra na Bledu kot drugi gorenjski tabor. Ker pa je ta dan orlovska prireditelj v Murski Soboti, bodo odseki iz štajerske odhiteli v Prekmurje. — Dne 10. septembra pa bo II. dolenski tabor v Novem Mestu. Ta dan ni drugih prireditelj in bo tja lahko poletelo večje število Orlov in Orlic. Pripravljajte se torej za te naše letošnje prireditelje! Vsa naj stori svojo dolžnost! Bog živi!

Redna seja mariborskega odsekovega odbora se vrši v petek ob navadni uri v običajnih prostorih. Važnost in disciplina! Bog živi! — Predsednik.

Bratje! Kdor želi kroj na obroke, naj se nemudoma prijavi bratu predsedniku. Bog živi!

# LISTEK. GLADIATORJI.

(137. nadaljevanje.)

Naglo se mu je hotel Placid umakniti in s tako močjo je potegnil konja za vaji, da se mu je prestrašena žival postavila na zadnje noge.

V tistem hipu pa zagradi Britanec uzdo v svojo silno pest in s svojo orjaško močjo podere konja in jezdec na tla.

Tribun je ležal pod konjem in njegovo življenje je bilo v rokah njegovega sovražnika —.

Bled od jeze in z očmi žarečimi se od divjega, smrtnega sovraštva mu sikne skozi stisnjene zobe: »Sovražim te —!»

Prepričan je bil, da ga prihodnji trenutek zadene Britanecov smrtni sunek —.

Toda roka, dvignjena v silnem zamahu, se ustavi, mirno jo pusti Eska pasti ob svojo stran, — se obrne skozi gnečo konjenikov, porivajoč jih od sebe, kakor odriva plavac valove, ter izgine med svojimi tovariši —.

Placid pa stopi izpod konja, stopi na noge in onemoglo zagrozi s stisnjeno pestjo za svojim nasprotnikom —.

Pač ni vedel, da ima zahvaliti svoje življenje prvim sadovom nove vere, ki je pogoltna korenine v srcu njegovega nekdanjega sužnja.

Ko mu je Placid siknil nasproti svoj »Sovražim te!«, takrat se je Britanec spomnil, da je bil ta človek res njegov najhujši in najnespravljivejši nasprotnik, in ni bil samo slep nagon, — vpliv globoko v srcu ukoreninjenih naukov je bil, ki mu je narekoval, naj odpusti in priznane svojemu sovražniku zaradi Njega, čigar voljo je začel umevati in v čigar službo je sklenil da vstopi.

In med vsemi zmagami tistega dne ni bila nobena tako plemenita, kakor Eskina, zмага, ki jo je priboril nad samim seboj takrat, ko je pustil pasti svoj meč in se obrnil v stran od svojega sovražnika, obotavljajoč se sicer, pa poln odločne volje.

Boj pa je dirjal naprej. In tedaj je bilo, da sta prihiteda na obzidje Eleazar s svojimi zeloti in Janez iz Giskale s svojimi pristajši.

Planila sta v boj na pomoč svojim rojakom. In Rimljani so za topot podlegli, čeravno je Placid, ki si je medtem dobil drugega konja, storil vse, kar je bilo v človeški moči, da bi vrigel napadalce nazaj.

Končno je poslal Tit deseto legijo, ki je nosila njegovo ime in bila zares pravi cvet rimske vojske, v boj, da obvaruje konjenico popolnega poraza. Pod poveljstvom Licinija, čigar hladnokrvnemu in odločnemu pogumu so popolnoma zaupali, je legija kmalu odločila usodo boja in pogoltna Jude nazaj za obzidje.

Licinij pa je tisti dan spoznal v rumenolasem junaku svojega nekdanjega sužnja in bolest mu je krčila srce, ko je premišljeval, da mu bojna usoda brani priti Eski blizu, razen če bi bil ujet, ali pa mrtev.

III.

Vse za Jeruzalem.

Ze od tiste noči, ki je vrgla Vitelija s prestola, je

živel Eska v Eleazarjevi hiši, kot da bi bil član njegove družine in pripadnik njegove vere.

Z Marianno sta se pogosto videla. Čeravno je bila po običajih svojega ljudstva navezana večinoma na prostore, ki so bili odločeni za ženske, se jima je vendar včasih nudila prilika, da sta prišla skupaj. Navadno takrat, kadar se je Eska vrnil iz boja in odložil svoje orožje. Le kratko sta se sicer mogla pozdraviti, spregovoriti par besed, si redno iznova zadrževati neomahljivo zvestobo, pa ti kratki trenutki so bili obema nad vse dragoceni in koprneče sta vsak dan čakala nanje.

Zmagoslavno se je tisti dan vračal Eska domov. Odlični moške iz ljudstva, prvi bojevniki in četa izbranih tovarišev, ki so bili priče njegovega junaštva, so ga spremljali prav do hišnih vrat.

Iz oken, ki so gledala na dvor, je opazovala Mariamna, ko je vstopil na čelu očetrovih prijateljev, kako ga je oče vpričlo vseh nagovoril in mu častital in ga zahvalil, — da, videla je celo, kako je peljal pogumnega junaka seboj kot da bi mu imel povedati posebno važne novice.

Burno ji je udarilo srce in dušo so ji napolnili neznanji upi, ki si jih ni znala razložiti. Ljubila ga je nad vse, pod isto streho sta spala, pri isti mizi sta jedla, vkljub nevarnostim vednega boja sta se vsak dan videla — pa to ji še ni bilo zadosti, nečesa ji je še manjkalo, da bi bila njuna sreča popolna.

In gledala je za njim, ko ga je vzel oče seboj, in ni bila nevoljna, da se danes nista več videla, da mu ni mogla zašepetati na uho svojih častitk, — kajti srečni upi o se porajali v njeni duši in jej objulbovali več veselja in radosti, nego je mogla nositi —.

Eleazar je snel čelado in namignil Eski, naj stori isto. Napolnil je čašo z vinom, jo žejno na pol izpil in dal ostanek tovarišu.

Za nekaj minut je stopal po sobi, z oklepom na prsih in z mečem ob strani globoko zamišljen.

Nato pa se je obrnil k Eski, mu položil roko na ramo in mu kratko ter brez uvoda dejal:

«Jedel si moj kruh in pil si iz moje čaše, Eska. Kakor sina sem te imel. — Ali mi boš izpolnil eno željo?»

«Kakor tvoj sin!» je odvrnil Britanec. Eleazarjev slo-

vesni nagovor se mu je zdel, da mu odpira pot k uresničenju njegovih najsrčnejših želj.

Eleazar ni razumel poudarka, ki ga je položil Eska v svoje besede.

Mogoče, da je bil njegov duh preveč zaposlen z javnimi zadevami in da mu družinska vprašanja niso prišla na misel, mogoče, da mu je bil Eska kakor meč ob njegovi strani le ostro in uslužno orožje, ki ga je mogel odložiti, kadar ga ni več potreboval, — mogoče pa tudi, da je bil pošten in da bi bil po dovršeni osvoboditvi domovine dostopen celo mehkejšim čuvstvom očeta in prijatelja —. Pa za sedaj je mislil na vse kaj drugega in nobeno prijateljstvo in nobeno drugo mehkejšo čuvstvo bi ga ne bilo moglo niti za las premakniti od njegovih naklepov.

«Poglej krog sebe,» mu je rekel, «poglej si značaj Judeje in posebič Jeruzalema! Poglej, kako močni in ponosni so zidovi moje hiše, kako bogato je opremljena, kako dragoceni so njeni zastori, preproge in okraski! Slonova kost, sandelski les, cedrin les, pisane tkanine, škrlat, najfinejše platno, srebrne posode in zlato čaše, kadilo in vino, — vsega najdeš tu v izobilju! — Toda ječmena imamo komaj par peščic! In če bi prišli pred moja vrata tisti gostje, ki jih je moj oče Abraham nekaj pogostil v dolini Mambre, — kje bi našel kozlička, da bi jim ga zaklal in ga postavil pred nje? — Vsega imam v svoji hiši, le enega mi manjka, brez česar je vse drugo ničvredno, — vsakdanjega kruha ni, ki daje človeku moči za njegovo vsakdanje delo! In tako je s celotno mojo deželo. (Dalje prihodnjic.)

**Nov vozni red vseh prog v Sloveniji se dobi v tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Priporočamo ga osobito gg. turistom, ki izletijo v Savinjske Alpe ali Karavanke.**

Historične slovnice dr. K. Streklja, II. snopič je ravno kar izšel; obsega kakor prvi, štiri tiskane pole in stane 10 dinarjev. Dobiva se pri Zgodovinskem društvu v Mariboru, v Cirilovi tiskarni in po knjigarnah. Kdor še nima prvega snopiča, naj se podviza z naročilom, dokler je še kaj za loge.

**Novo sode** od 100—900 l prodaja Josip Ramšak, sodar, Ruše. Isti sodi bodo v soboto, 19 avgusta v Mariboru na meroizkusnem uraduna pogled. 365

Priporoča se trgovina z **galanterijo in drobnarijo. Velika zaloga špage, vrvi in gurte** na drobno in debelo **DRAGO ROSINA** preje M. Stadler Maribor, Vetrinjska ul. 26. 2-27 343

**„Marija zvezda“** pristen **trapistovski S I R** prodaja **MATIJA LAH, Maribor** na Glavnem trgu. 6-6 342

**Modele čevljev** v celih serijah iz lepenke, po modernih kopitnih oblikah ali amerikaških oblikah izrezane, dobavlja za tvornice obuvala in čevljarje. Apartne, elegantne oblike. Velikanska izbira novitet za vsako sezijo. **Zgornje dele** izdelujem iz od naročnika mi doposlanega materijala, prvo vrstno, hitro in po ceni. Posebna delazmožnost v montiranju zgornjih delov, za **tovarne obuvala**. Nakup, reparatura in prodaja **čevljarjskih strojev.** Zahtevajte prospekte od **Ralph F. Richter,** Subotica VI. **Poučevanje** v vseh strokah moderne, mehanične izdelave obuvala. Zahtevajte prospekte! 7-331stl.

**Sprejme** se priden ter le iz boljše kmečke hiše fant kot učenec v trgovino z mešanim blagom. Ponudbe pisane na naslov: Franc Fijavž, trgovec, Št. Jurij ob juž. želez. 2-3 364

**POZORI** Al. Gniušek, Maribor **Glavni trg št. 6,** prodaja žičnate žimnice (Drateinsatz) po K 520.—, atrik-žimnice 3 delne po K 1900.—, impregnirane platne za vozove, mlaticine, konje-kvadratmeter po K 250.—, vrvi za zvonove studence, seno in perilo, vsaka debelost in dolžnost kg K 100.—, 140.—, Strange za konje par K 44.— do K 90.—, uzde navadne in pletene po K 30.— in K 36.—, zaloga hlače, čevine, žamet rižasti, platna, racmošlina, plavotiska, lincerdruk, čajhlače, spodnje hlače, strajce vsake vrste, predpasnike iz klota in plavotiska, obleke za dekleta, moške predpasnike, robce, slamačate po najnižjih cenah. 2-3 363 8-10 333

**SENO** slamo, drva ter premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke — kupuje in prodaja — **OSRET ANDREJ, MARIBOR** Aleksandrova cesta št. 57, telef. 88. 11-323

**Sprejme** se pri takojšnjem nastopu kuharica, ki je večša tudi vsakega drugega dela, mesečna plača 600 do 700 kron. Ponudbe na naslov: trgovina Franc Fijavž, Št. Jurij ob juž. žel. 2-3 363 8-10 333

**10.000 kron nagrade** dotičnemu, kateri izsledil vlomilca ali ukradeno blago iz trgovine urarja **Stojeca v Mariboru.** Pred nakupom vsakovrstnih ur, zlatih in srebrnih predmetov se občinstvo svari in naproša, da vsak slučaj takoj naznani bližji oblasti. 2-2 420

**Rentabilno podjetje!** Sigurna eksistenca! Za čez 50 let staro renomirano in daleč znano trgovino rezanega lesa, z letnim prometom do 50 trgovinov, se išče v svrhu razširjenja podjetja **vesten kompanjon** z odgovarjajočim kapitalom. Prednost imajo v tej stroki večši Sloveci. Stanovanje in proti dogovoru tudi hrana preskrbljena. Natančnejša pojasnila daje **Josip Predmerski, trgovina rezane gradje, Brod n. S.**

**Staro lito železo** v vseh množinah kupujejo **Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubliani.** 2-2 358

**Fotograf A. KIESER** Maribor, Gregorčičeva ulica št. 20 ob gornji Gosposki ulici se priporoča pri porokah, primicijah, družinah in društvenih skupinah. **Stroškov se ne zaračuna, cene kakor v mestu.** Največji in najstarejši atelje v mestu.

**Spodnještajerska ljudska posojilnica** v Mariboru, Stolna ulica št. 6, r. z. z n. z. obrestuje od Novega leta naprej navadne vloge po **4 1/2%** Trajne in večje vloge pa po dogovoru.

**Zadružna gospodarska banka d. d.** Podružnica v Mariboru. **Začasno: Koroška cesta 1/A. — Telefon 311. — Brzjavi: Gospobanka.** **Centra: Ljubljana. Podružnice: Djakovo, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.** Interesna skupnost z Svepčo Zanatijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarske banke d. d. v Novem Sadu. **Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.** Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji. **Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.**